

Adrian P. Lubowiecki-Vikuk

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi

Zbigniew Podgórski

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Instytut Geografii

Zachowania i preferencje turystyczne młodzieży akademickiej

Wstęp

Aktywność turystyczna stała się istotnym elementem zagospodarowania czasu wolnego współczesnego społeczeństwa, wpływając na poziom, jakość i styl jego życia. Poziom tej aktywności jest uzależniony od wielu czynników, w tym od czynników społeczno-demograficznych, kulturowych i ekonomicznych (Gołembski i in. 2002). Najsilniej różnicujące i kształtujące poziom aktywności turystycznej są czynniki społeczno-demograficzne, tj.: płeć, wiek, poziom wykształcenia, miejsce zamieszkania oraz przynależność do grupy społeczno-zawodowej. Biorąc pod uwagę cykl życia człowieka, należy uznać także, że zachowania wolnoczasowe są determinowane etapem jego rozwoju. Problem ten można rozpatrywać w kategoriach rozwoju fizycznego, psychicznego czy też intelektualnego. Nie ulega wątpliwości, że wynik obserwacji zachowań turystycznych młodzieży jest determinowany wyborem okresu edukacji, w którym znajdują się badani. W szczególności dotyczy to okresu edukacji na poziomie wyższym, ponieważ studenci stanowią grupę osób, które weszły w fazę wczesnego okresu dorosłości (Wiatrowski i in. 2008), charakteryzującą się m.in.:

- opanowaniem umiejętności abstrakcyjnego myślenia,
- zdolnością formułowania odpowiedzi na pytania dotyczące własnej osoby, w tym w kontekście społecznym,
- posiadaniem własnego (lub przyswojonego) systemu wartości,
- umiejętnością korzystania z doświadczeń życiowych,
- budowaniem swojej tożsamości,
- zdolnością obiektywnej samooceny oraz oceny członków społeczeństwa, w którym żyje,
- odpowiedzialnością,

- aktywnością społeczną,
- dojrzałością społeczną i dążeniem do poszerzania kontaktów społecznych,
- zdolnością tworzenia więzi uczuciowych z innymi ludźmi,
- zdolnością wytyczenia sobie celu życiowego i systemowym pokonywaniem drogi do niego prowadzącej,
- dążeniem do uzyskania przygotowania do wykonywania wybranego przez siebie zawodu,
- zdobywaniem nowych umiejętności i kwalifikacji.

Młodzież akademicka tworzy (ze względu na wiek) w miarę homogeniczną grupę społeczno-demograficzną, wyselekcjonowaną i postrzeganą jako awangarda każdego społeczeństwa (Kamińska 2009). Wydaje się, że ta zbiorowość charakteryzuje się zdefiniowanymi pragnieniami turystycznymi, prezentując określone postawy oraz zachowania na rynku. Jednocześnie, jako środowisko opiniotwórcze, wpływa na kształtowanie przyszłych wzorców społecznych w zakresie innowacyjnych zajęć wolnoczasowych (Gołębski i in. 2002).

Prace badawcze, których problematyka mieści się w zakresie studiów aktywności turystycznej, zwłaszcza polskiej młodzieży akademickiej, są nieliczne. W kontekście naukowego rozumowania celowe wydaje się dążenie do określenia zachowań i preferencji turystycznych wskazanej wyżej grupy społecznej, a w rezultacie stworzenie modelu jej zachowań wolnoczasowych, w których turystyka zajmuje szczególne miejsce. Z jednej strony, pozwoli to na identyfikację poziomu uczestnictwa młodzieży akademickiej w turystyce, natomiast z drugiej będzie stanowić empiryczny wizerunek studenta-konsumenta usług turystycznych, przydatny podmiotom gospodarczym z branży turystycznej. W konsekwencji, uzyskany wynik będzie także przyczynkiem do szerszych badań uwzględniających rezultaty gruntownej obserwacji studiującej młodzieży, interpretowanych z uwzględnieniem cywilizacyjnych megatrendów mających odzwierciedlenie w turystyce.

Material i metody

Badaniami objęto studentów UMK, reprezentujących 5 kierunków (stacjonarnych i niestacjonarnych studiów I° i II°) prowadzonych na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi (od 1 września 2012 r. Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska oraz Wydziału Nauk o Ziemi). Dokonując tego arbitralnego wyboru, kierowano się zgodnością kierunków studiów z profilem problematyki podjętych badań, co w szczególności dotyczy studentów turystyki i rekreacji, geografii oraz ochrony środowiska. Z określonego operatu losowania (listy studentów), na początku roku akademickiego 2011/2012 dokonano doboru próby. Przy założeniu poziomu ufności 95% oraz błędu oszacowania 3%, ustalono liczebność grupy badawczej ($n = 645$). W kolejnym etapie, na przełomie marca i kwietnia 2012 r., przeprowadzono badania sondażowe. Kwestionariusz ankiety (opracowany przez członków SKN Turystyki i Rekreacji *Nicolaus Copernicus Adventure Club*) rozesłano drogą internetową, wykorzystując Uniwersytecki System Obsługi Studiów. Analizie statystycznej poddano 598 ankiet. Wskaźnik odmowy udzielenia odpowiedzi zamknął się w przedziale 5–8%.

Ankieta zawierała pytania dotyczące wpływu zainteresowań studentów na podejmowanie aktywności turystycznej, zarówno przejawianej w ciągu ostatniego roku, jak i preferowanej. Szczegółowo pytano o wyjazdy (uczestnictwo w co najmniej jednej podróży turystycznej w badanym okresie), czas ich trwania (3–4 i więcej dni), cel (wypoczynkowy, poznawczy, edukacyjny, odwiedziny krewnych i/lub znajomych, pielgrzymkowy, zdrowotny, rozrywkowy, inny) oraz wybraną i preferowaną przestrzeń aktywności turystycznej.

Niezależnie od informacji dotyczących zachowań turystycznych uzyskano dane dotyczące płci, wieku, miejsca zamieszkania, poziomu miesięcznych dochodów netto i źródeł utrzymania badanych osób (tab. 1). Na podstawie zgromadzonych danych respondentów zakwalifikowano do poszczególnych kategorii: wieku (≤ 19 , 20, 21, 22, ≥ 23 lat), miejsca zamieszkania (miasto, wieś), dochodu (≤ 500 , 501–750, 751–999, ≥ 1000 zł netto) oraz jego źródeł (rodzina, stypendium, aktywność zawodowa, kredyt studencki, inne). Stopę aktywności turystycznej młodzieży akademickiej określono na podstawie procentowego stosunku udziału w wyjazdach turystycznych do ogółu badanej populacji.

Tab. 1. Cechy socjo-demograficzne respondentów

Zmienne	Respondenci	
	osoby	%
Płeć		
Kobieta	485	81,1
Mężczyzna	113	18,9
Wiek		
19	4	0,7
20	174	29,1
21	135	22,6
22	147	24,6
23	138	23,0
Miejsce zamieszkania		
miasto	420	70,2
wieś	178	29,8
Dochód netto [zł]		
500	269	45,0
501–750	120	20,1
751–999	97	16,2
1000	112	18,7
Źródło dochodów*		
rodzina	494	82,6
stypendium	225	37,6
aktywność zawodowa	148	24,7
kredyt studencki	36	6,0
inne**	31	5,2

* – respondent miał możliwość wielokrotności odpowiedzi, stąd wynik nie sumuje się do 100,0

** – praca dorywcza, alimenty, renta rodzinna, oszczędności np. z pracy wakacyjnej

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki

Aktywność turystyczna młodzieży akademickiej ma miejsce przede wszystkim w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych (czerwiec–wrzesień), a więc w szczycie sezonu turystycznego. Ponad 90% respondentów najchętniej podróżuje w okresie lata (od lipca do września). Wiosną wyjazdy turystyczne zrealizowało 8,5% badanych studentów, jesienią – 0,7%, a zimą – 0,5%. Blisko 76% ankietowanych spędziło wakacje w 2011 r. w kraju, zaś 24,2% poza jego granicami. Niemal 75% badanych studentów brało udział w turystyce długoterminowej (powyżej 4 dni), reszta zaś w krótkoterminowej (w formie wyjazdów weekendowych).

Uczestnictwo respondentów w turystyce krajowej przejawia się w postaci wyboru konkretnej przestrzeni aktywności turystycznej. Ponad 38% badanych osób wypoczywało w miejscowościach położonych na terenach górskich, zaś 37,3% – w obszarze nadmorskim. Pojezierza wybrało 11,0% respondentów. Sporadycznie wybierano przestrzeń turystyczną pozostałych obszarów nizinnych (2,0%) bądź terenów wyżynnych (0,2%). Z uwagi na to, że 10,7% respondentów nie podejmowało w badanym okresie żadnej aktywności turystycznej (pozostając w miejscu stałego zamieszkania), stopa aktywności turystycznej badanej zbiorowości wyniosła 89,3%.

Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że młodzież akademicka okres wakacyjny spędza najchętniej w kraju, co jest determinowane wielkością dostępnych środków finansowych. Z tego względu, za zasadne uznano pytanie dotyczące wyboru zagranicznej przestrzeni turystycznej, traktowanej przez respondentów jako cel wymarzonej podróży. Ustalono, że podejmowanie aktywności turystycznej na terenie Europy preferuje ponad 28% respondentów. Niemal co piąty ankietowany student potwierdził swoje zainteresowanie wyjazdem turystycznym do krajów Azji. Natomiast Australię i Oceanię chętnie odwiedziłoby 14,2% badanych osób. Z kolei 11,4% respondentów chciałoby odwiedzić Amerykę, z czego najchętniej (16,7%) Amerykę Południową. Kraje Afryki jako przestrzeń turystyczną preferuje 8,4% badanych osób. Znikomy odsetek, bo zaledwie 0,3% respondentów, marzy o podróży na Antarktydę. Taka sama część nie ma upodobań w zakresie turystyki międzykontynentalnej.

Dodatkowo respondentów poproszono o wskazanie państwa, do którego chcieliby udać się w najbliższym czasie. Spośród niezależnie wymienionych 74 państw największą liczbę wskazań odnotowano w przypadku: Stanów Zjednoczonych (10,0%), Hiszpanii (8,4%), Francji (7,7%), Japonii i Włoch (po 6,7%) oraz Australii (6,4%). Przytoczone wartości wskazują na tendencję preferowania przez polską młodzież akademicką europejskiej przestrzeni aktywności turystycznej (kraje Europy wybrało 46,7% ankietowanych), a w mniejszym stopniu – krajów zamorskich. Destynacje turystyczne, uznawane obecnie za popularne wśród polskiego społeczeństwa, np. Egipt, Grecja, Turcja, nie należą do najchętniej wskazywanych przez badane osoby (odpowiednio 2,0%; 1,3%; 0,8%).

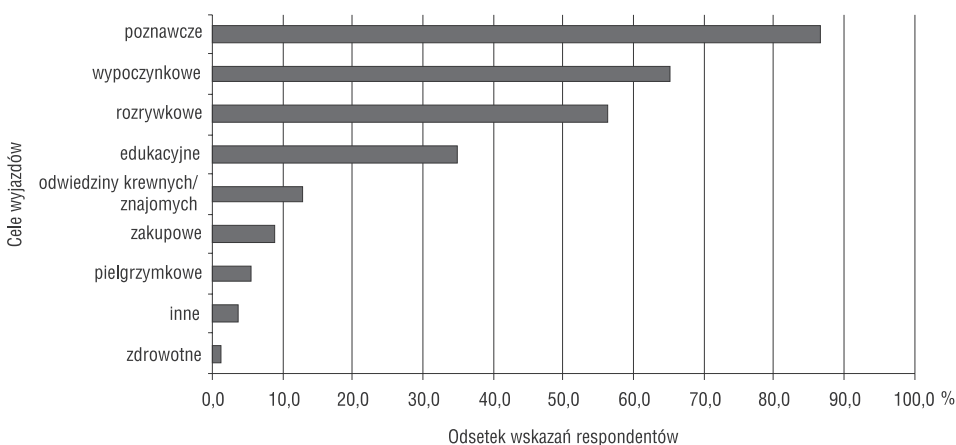
Wyjazdy, jakie interesują badaną zbiorowość, to przede wszystkim wypoczynek w formule 7/7 (38,3%), rozumianej jako 7 dni wypoczynku i 7 dni zwiedzania. Dla 30,1% ankietowanych osób istotny jest wyłącznie wypoczynek. Za wycieczkami objazdowymi opowiedziało się 17,7% respondentów, zaś za zorganizowanym obozem – 7,7%. Ponad 6% ankietowanych określiło rodzaj wyjazdu jako „inny”, podając, że są to m.in.: *backpacking*, uczestnictwo w turystyce kulturowej (wyjazdy na festiwale), rajdy.

Preferowaną formą spędzania czasu wolnego w trakcie wyjazdu turystycznego jest aktywny wypoczynek (84,3%). Pozostała część respondentów (15,7%) wskazała bierne formy,

np. korzystanie z kąpeli słonecznych, leżakowanie, czytanie książek, słuchanie muzyki, oglądanie filmów i programów telewizyjnych, surfowanie w Internecie i pozostałe.

Formy zagospodarowania czasu wolnego w okresie wakacyjnych wyjazdów korespondują z celami tych podróży. Znaczna większość badanych osób (86,6%) wyjeżdża w celu poznania walorów i obiektów turystycznych wybranego obszaru, rozpoznania miejscowych obyczajów i dorobku kultury (ryc. 1). Uczestnictwo w turystyce *stricto* wypoczynkowej deklaruje 65,1% ankietowanych. W celach szeroko rozumianej rozrywki podróżuje 56,4% respondentów. Udział w turystyce edukacyjnej potwierdziło 34,9% badanych studentów, którzy wskazali na doskonalenie w tym czasie swojej znajomości języka obcego. Niecałe 13% ankietowanych osób uzasadniło wyjazdy celem odwiedzin krewnych bądź znajomych. W turystyce zakupowej wzięło udział 8,9% respondentów, w pielgrzymkowej – 5,5%, zaś w zdrowotnej – 1,2%. Reszta badanych (3,5%) podała cel jako „inne”, uszczegółowiając, że ich wyjazdy obejmowały m.in. treningi sportowe, lub odbywały się przy okazji wyjazdu służbowego, ewentualnie z powodu własnych fascynacji, np. fotografią, walorami środowiska naturalnego itp. Co istotne, większość badanych studentów (88,1%) organizowała wyjazdy turystyczne we własnym zakresie. Z usług biur podróży skorzystało 10,2% respondentów, pozostali (1,7%) uczestniczyli w wyjazdach zorganizowanych m.in. przez uczelnię, wolontariat, kościół lub związki wyznaniowe, ZHP i inne organizacje.

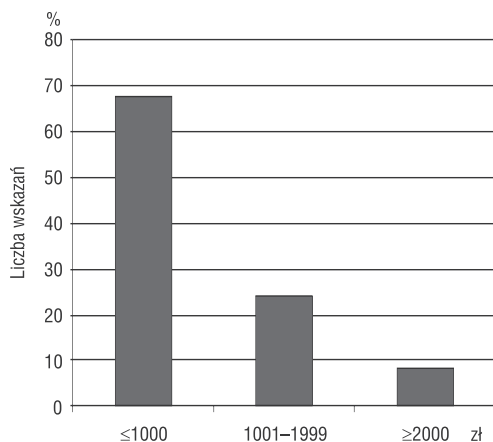
Inspiracje do podejmowania aktywności turystycznej respondenci czerpią głównie z Internetu (41,3%). Polecanie przez znajomych lub członków rodziny dotyczyło 28,3% badanych, zaś poprzednie doświadczenia związane z podróżami – 14,4%. W przypadku 3,8% respondentów do wyjazdu turystycznego zachęciła oferta katalogowa biur podróży, a 1,5% – oferta dostępna w uczelni. Ponadto, blisko 11% respondentów zadeklarowało swoje inspiracje jako „inne”, wskazując m.in. na własne pomysły i zainteresowania, czytanie literatury podróżniczej (książek i magazynów), oglądanie programów i filmów telewizyjnych oraz udział w wykładach wygłaszanych na macierzystej uczelni.

Ryc. 1. Cele wyjazdów turystycznych (odsetek odpowiedzi respondentów)

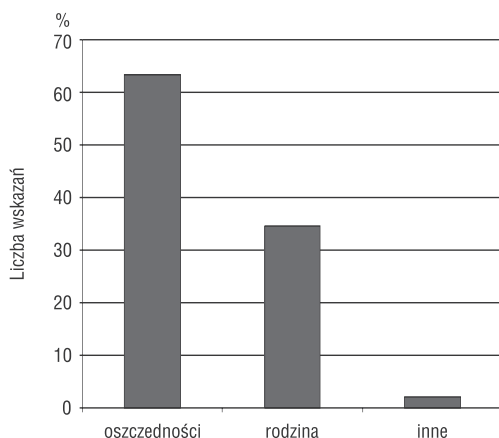
Źródło: badania własne.

Uczestnictwo w podróżach ściśle wiąże się z ponoszeniem określonych wydatków przed, w trakcie i po ich odbyciu. Jak wskazała analiza dochodów netto respondentów (tab. 1), młodzież akademicka nie należy do zamożnej części społeczeństwa, co w konsekwencji wpływa na poziom wydatków na omawiane cele. Najniższą sumę środków finansowych (do 1,0 tys. zł) przeznaczyło 67,6% ankietowanych (ryc. 2). Co czwarty respondent wydał kwotę od 1,0 do 2,0 tys. zł, natomiast 8,4% badanych studentów na ten cel wydatkowało powyżej

Ryc. 2. Poziom wydatków turystycznych (odsetek odpowiedzi respondentów)

Źródło: badania własne.

Ryc. 3. Źródła finansowania wyjazdów turystycznych (odsetek odpowiedzi respondentów)

Źródło: badania własne.

2,0 tys. zł. Należy podkreślić, że ponad 63% respondentów finansowało wyjazd z własnych oszczędności (ryc. 3). Wydatki turystyczne co trzeciej badanej osoby zostały poniesione przez rodzinę. Około 0,7% respondentów, aby zrealizować (własne) pragnienia turystyczne, było zmuszonych do zaciągnięcia konsumenckich kredytów. W przypadku 1,3% ankietowanych środki sfinansowania wyjazdu pochodziły m.in. z uczelni lub zakładu pracy, od sponsorów lub z wolontariatu.

Na wydatki turystyczne składają się przede wszystkim koszty poniesione na transport oraz noclegi. Jako środek transportu turystycznego badani studenci najczęściej wybierali kolej (432 osób). Inni respondenci – 384 osób – korzystali z (własnego) samochodu, 324 – z autokaru, 186 – z samolotu, 107 – z roweru, a pozostałych 35 osób – z innych form, tj. autostopu lub poruszało się pieszo. Studenci objęci badaniami najczęściej nocowali w kwaterach prywatnych (22,1%) lub w hotelach/motelach (21,4%). Z usług noclegowych oferowanych w pensjonatach skorzystało 15,9% respondentów. U krewnych i/lub znajomych na nocleg zatrzymało się 13,5% osób. Podobna część ankietowanych skorzystała z pól namiotowych bądź kempingowych oraz z miejsc noclegowych w schroniskach (odpowiednio 11,5% i 11,4%). „Alternatywną” bazę noclegową wybrało ponad 4% respondentów – wówczas nocowali m.in. „na dziko” (spali „na sianie”, na plaży, rozbijali namioty w lasach), w dworcowych poczekalniach, w domach studenta, w domach należących do systemu *couchsurfing* i innych.

Dyskusja i wnioski końcowe

W literaturze przedmiotu niekiedy sugeruje się niski poziom aktywności i frekwencji turystycznej młodzieży akademickiej, na co zwrócił uwagę m.in. K. Parzych (2008). Jednak doniesień tych nie potwierdzają wyniki innych badaczy, np.: P. Gryszel i in. (2008), E. Biernat (2011b), K. Buchta, M. Skiert (2012). Także w przypadku uczestnictwa analizowanej grupy społecznej w sporcie powszechnym wskazuje się na zróżnicowany poziom aktywności (Lisicki, Kosińska 2010; Biernat 2011a). W toku badań autorzy ustalili, że aż blisko 90% młodzieży akademickiej przejawia aktywność turystyczną motywowaną różnymi celami. Najczęściej jest ona podejmowana (podobnie jak w przypadku ogółu społeczeństwa) w sezonie letnim (90,3%). Trzymiesięczny okres wakacyjny pozwala studentom na urzeczywistnianie pragnień turystycznych. Należy uznać, że zainteresowania turystyczne młodzieży akademickiej zajmują jedno z czołowych miejsc w strukturze wszystkich zainteresowań, jakie przejawiają (Brojek, Bochenek 2012).

Heterogeniczność celów wyjazdów turystycznych młodzieży akademickiej wynika nie tylko z różnic społecznych, lecz także i z kulturowych (Xu i in. 2009). Jednocześnie słuszny wydaje się pogląd, że studenci poprzez udział w ruchu turystycznym dążą do zrealizowania jednocześnie wielu celów, najczęściej związanych z wypoczynkiem, rozrywką oraz poznawaniem świata (Pyzik i in. 2007; Buchta, Skiert 2012). Potwierdza to fakt, że blisko 87% wskazań ankietowanych dotyczyło celu zwiedzania obiektów, aktywnego korzystania z walorów i atrakcji turystycznych oraz poznawania nowych kultur i obyczajów, 65,1% – wypoczynku, zaś 56,4% – rozrywki. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w preferowanych formach wycieczkowania, gdyż 38,3% badanych wskazało, że woli wyjazdy typu 7/7, 30,1% – typowe wczasy, a 17,7% – wycieczki objazdowe. Wyjazdy turystyczne stanowią dla studiującej młodzieży źródło nowych doświadczeń i emocji (Hołderna-Mielcarek 2006; Llewellyn-Smith, McCabe 2008). Ponadto studenci kierunków turystycznych oraz paraturystycznych (takich jak np.: wychowanie fizyczne, geografia, ekonomia) przejawiają silną potrzebę podróżowania podczas realizacji swojego programu edukacyjnego, co traktują jako niezbędne m.in. do rozwoju zawodowego (Chen, Lu 2010; Slabbert i in. 2012). W tak rozumianej turystyce wzięło udział 209 respondentów (blisko 35% wskazań). Studiująca młodzież jest tą kategorią społeczną, która kształtuje współczesne tendencje rozwoju rynku usług turystycznych. Jak zaobserwowano, pobudki religijne są ważne tylko dla 5,5% badanych osób – co pozwala sądzić, że więzi duchowe są mniej istotne niż np. więzi koleżeńskie czy rodzinne. Potwierdza to blisko 13% udział ankietowanych osób w wyjazdach typu VFR (odwiedziny krewnych i/lub znajomych). Konsumpcyjny charakter podróży przejawia się najczęściej w wypowiedziach respondentów utożsamiających cel wyjazdu z nabywaniem różnych dóbr i korzystaniem z usług. Popularna w ostatnim czasie turystyka zakupowa (Lubowiecki-Vikuk, Paczyńska-Jędrycka 2010) znalazła swoich zwolenników wśród 8,9% respondentów. Ponieważ coraz więcej studentów w czasie nauki podejmuje aktywność zawodową, pojawili się respondenci (3,5%), którzy brali udział w wyjazdach o charakterze służbowym lub innym, bezpośrednio związanym z wykonywaniem dodatkowych zajęć. Niepokojący jest niski odsetek (1,2%) ankietowanych osób, które uczestniczą w turystyce zdrowotnej. Może to świadczyć o bardzo niskiej świadomości potrzeby zdrowego i aktywnego stylu życia, niedocenianiu znaczenia regeneracji sił psychofizycznych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania organizmu, zwłaszcza we współczesnym, globalizującym się świecie. Wiele cywilizacyjnych chorób, takich jak: cukrzyca, nadciśnienie tętnicze, choroby wieńcowe, otyłość i inne choroby społeczne (depresja, stres, nerwica, uzależnienia,

choroby weneryczne) dotyczy także osób w wieku 19–24 lat (Huber 2010). Natomiast napawa optymizmem fakt, że badane osoby w znacznej większości (84,3%) preferują aktywny wypoczynek w czasie pobytu poza stałym miejscem zamieszkania (Gołembski i in. 2002; Latosińska, Ludwicka 2010). Nie oznacza to jednak, że w ten właściwy sposób faktycznie spędzają cały swój czas wolny. Niemniej, okres wyjazdów turystycznych sprzyja zachowaniom, których studenci zazwyczaj nie przejawiają w codziennym życiu.

Analiza wyników badań własnych wykazała, że 10,7% respondentów nie uczestniczyło w żadnym wyjeździe turystycznym w danym okresie. Brak aktywności turystycznej młodzieży akademickiej można wiązać z istnieniem barier zdefiniowanych przez K. Buchtę i M. Skiert (2012), którzy uważają, że tworzą je (obok braku czasu i odpowiedniej oferty) także niedostatki środków finansowych. Jednak uzyskane wyniki nie potwierdzają, aby niski poziom miesięcznych dochodów netto (do 1,0 tys. zł) stanowił istotną przeszkodę w podejmowaniu aktywności turystycznej, ponieważ przejawiało ją ponad 81% ankietowanych osób. Mimo niskich dochodów stopa aktywności turystycznej respondentów jest dość wysoka. Co więcej, poziom uczestnictwa w turystyce długoterminowej wyniósł 71,9%. Można zatem sądzić, że z uwagi na ankietowy charakter badań, bariery te nie ujawniły się w pełni. Stwierdzona niezgodność wymaga kontynuacji badań oraz doprecyzowania, w tym poprzez wykorzystanie dodatkowej metody badawczej, np. wywiadu bezpośredniego.

Ważnym celem badań było zdefiniowanie przestrzeni aktywności turystycznej młodzieży akademickiej. Wyniki jednoznacznie potwierdziły wcześniejsze rozważania naukowe (Gołembski i in. 2002; Hołderna-Mielcarek 2006; Pyzik i in. 2007; Gryszel i in. 2008; Parzych 2008; Kamińska 2009; Latosińska, Ludwicka 2010; Buchta, Skiert 2012), że studenci częściej uczestniczą w turystyce krajowej (65,1%) niż w zagranicznej (24,2%). Co więcej, analiza porównawcza miejsc stałego zamieszkania respondentów oraz wybranej i preferowanej przestrzeni aktywności turystycznej wskazała, podobnie jak w badaniach J. Latosińskiej i D. Ludwickiej (2010), że zainteresowania młodzieży akademickiej koncentrują się wokół miejsc jeszcze nieznanymi, odległymi, a nawet egzotycznymi.

Studenci, podobnie jak członkowie pozostałych grup społeczno-zawodowych, obecnie częściej samodzielnie organizują swoje wyjazdy, korzystając przy tym z Internetu (Lubowiecki-Vikuk, Paczyńska-Jędrycka 2010), co potwierdza ponad 88% badanych osób. Z usług wyspecjalizowanych podmiotów turystycznych skorzystało zaledwie 10,2% respondentów. Pozwala to wnioskować, że młodzież akademicka ma tendencję do wykorzystywania nowych technologii informatycznych w turystyce, co przekłada się na możliwość porównywania ofert i samodzielny wybór tych ofert, które spełniają ich najbardziej zindywidualizowane pragnienia turystyczne. Sprzyja to także tworzeniu własnych „produktów turystycznych”. Taki stan rzeczy w dobie globalizującego się świata, jak podkreśla B. Hołderna-Mielcarek (2006), jest przejawem rozwijającej się indywidualizacji w turystyce młodzieżowej. Dla 41,3% ankietowanych osób właśnie Internet stał się inspiracją do podejmowania aktywności turystycznej. Warto podkreślić, że dodatkowym motywem podejmowania decyzji o udziale w podróżach są nadal opinie krewnych i/lub znajomych (28,3%) oraz wcześniejsze doświadczenia związane z wyjazdami turystycznymi (14,4%). Jednocześnie w planowaniu podróży maleje znaczenie katalogów biur podróży (3,8%). Można sądzić, że dla przedstawicieli branży turystycznej młodzież akademicka nie stanowi obecnie na tyle cennego segmentu rynku, aby kierować do niego atrakcyjne pod względem cenowym i/lub asortymentowym pakiety usług (Gryszel i in. 2008).

W wielu badaniach, m.in. G. Gołembskiego i in. (2002), dowiedziono współwystępowania istotnych zależności pomiędzy wydatkami turystycznymi a poziomem uczestnictwa

w turystyce. Zgodnie z nimi wyższym dochodom towarzyszą także proporcjonalnie wyższe oczekiwania dotyczące stopy aktywności turystycznej określonej grupy społecznej. Niestety teza ta nie została potwierdzona w przypadku badań toruńskich studentów. Pomimo niskich dochodów (do 750 zł netto) oraz wydatków turystycznych nieprzekraczających 1 tys. zł – co było charakterystyczne dla 66,4% respondentów – stopa ich aktywności turystycznej była wysoka (89,3%). Wydaje się, że w przypadku omawianej kategorii społecznej, czynnik dochodowy nie odgrywa priorytetowej roli w podejmowaniu działań turystycznych. Można stwierdzić, że turystyka nie tylko jest dla nich elementem stylu życia, ale także przejawem wolności i tożsamości. Daje im poczucie koherencji, satysfakcji, odprężenia i odstresowania od życia codziennego, pomaga także w samorealizacji (Lubowiecki-Vikuk, Paczyńska-Jędrycka 2010). Dowiedziono, że wyjazdy organizowane w ramach wolontariatu uczą studentów otwartości, prezentowania określonych postaw obywatelskich oraz poszerzają zdobytą wiedzę (Bailey, Russell 2010).

Świadomość konsumencka młodzieży akademickiej jest coraz bardziej wyraźna. Można zgodzić się z P. Gryszelem i in. (2008), że grupa ta w przyszłości będzie stanowić wymagający i znaczący segment rynku turystycznego. W czasie wyjazdów turystycznych studenci wybierają zarówno niedrogie obiekty noclegowe, takie jak kwatery prywatne (22,1%) czy mieszkania krewnych i/lub znajomych (13,5%), jak i te o wyższym standardzie (hotel/motel – 21,4%, pensjonat – 15,9%) – co potwierdza tezę G. Gołębskiego i in. (2002) o polaryzacji materialnej młodzieży studiującej. W większości przemieszczają się niedrogimi środkami transportu (koleją – 72,2%, autokarem – 54,2%), do czego zachęca ich dodatkowo możliwość zakupu biletu z ustawowymi lub handlowymi ulgami. Ponadto jednym z najczęściej wykorzystywanych środków transportu jest (własny) samochód (64,2%) – co podkreśla siłę indywidualizacji młodzieży akademickiej w turystyce (Hołderna-Mielcarek 2006). Obserwowany w ostatnim czasie rozwój tanich linii lotniczych sprzyja studentom (31,1%) w podejmowaniu dalszych wyjazdów, poprawiając ich komfort i skracając czas podróży. Przedstawione wyniki potwierdzają, że preferowanie przez młodzież akademicką aktywnego wypoczynku stwarza szansę na wzmocnienie i wykorzystanie potencjału turystycznego kraju w przyszłości i jednocześnie stanowi czynnik ożywienia lokalnej gospodarki turystycznej.

Literatura

- Bailey A.W., Russell K.C., 2010, *Predictors of Interpersonal Growth in Volunteer Tourism: A Latent Curve Approach*, Leisure Sciences, 32(4), 352–368.
- Biernat E., 2011a, *Aktywność fizyczna mieszkańców Warszawy na przykładzie wybranych grup zawodowych*, SGH, Warszawa, 163–165.
- Biernat E., 2011b, *Sport and Other Motor Activities of Warsaw Students*, Biomedical Human Kinetics, 3, 3–10.
- Brojek A., Bochenek A., 2012, *Sport-tourism Interests in the Light of All the Interests of Physical Education Students in the Selected Academies in Poland*, Polish Journal of Sport and Tourism, 19, 68–76.
- Buchta K., Skiert M., 2012, *Wzorce aktywności turystycznej studentów turystyki i rekreacji w uczelni wychowania fizycznego*, ZN Uniwersytetu Szczecińskiego, Ekonomiczne Problemy Usług, 84, 23–32.
- Chen B.-T., Lu C.-Y., 2010, *Assessing the Leisure Travel Behavior of Foreign and Domestic Graduates in Central United States*, African Journal of Business Management, 4(8), 1554–1563.

- Gołębski G., Hołderna-Mielcarek B., Niezgoda A., Szmatuła P., 2002, *Model zachowań turystycznych w czasie wolnym polskiej młodzieży studiującej*, Problemy Turystyki, 1/2, 69–85.
- Gryszel P., Jaremen D.E., Rapacz A., 2008, *Aktywność turystyczna młodzieży akademickiej* [w:] W.W. Gaworecki, Z. Mroczynski (red.), *Turystyka i sport dla wszystkich w promocji zdrowego stylu życia*, Wyd. WSTiH, Gdańsk, 298–305.
- Hołderna-Mielcarek B., 2006, *Rola indywidualizacji w turystyce młodzieżowej w świetle procesów globalizacji* [w:] B. Raszka, S. Bosiacki (red.), *Gospodarka turystyczna w XXI wieku: globalne wyzwania i zagrożenia*, Wyd. AWF, Poznań, 521–535.
- Huber L., 2010, *Style adaptacyjne do sytuacji stresowych w różnych grupach wiekowych a choroby cywilizacyjne XXI wieku*, Problemy Higieny i Epidemiologii, 91(2), 268–275.
- Kamińska J., 2009, *Model wypoczynku wakacyjnego studentów Kielecczyny i jego determinanty*, Handel Wewnętrzny, XI, 76–86.
- Latośńska J., Ludwicka D., 2010, *Aktywność turystyczna młodzieży akademickiej na przykładzie wyższych uczelni w Łodzi*, Turyzm, 1, 21–28.
- Lisicki T., Kosińska E., 2010, *Krytycznie o badaniach czasu wolnego młodzieży akademickiej* [w:] *Zdrowie – Kultura Zdrowotna – Edukacja. Perspektywa społeczna i humanistyczna*, Wyd. AWFis, Gdańsk, V, 49–57.
- Llewellyn-Smith C., McCabe V.S., 2008, *What Is the Attraction for Exchange Students: the Host Destination or Host University? Empirical Evidence from a Study of an Australian University*, *International Journal of Tourism Research*, 10(6), 593–607.
- Lubowiecki-Vikuk AP., Paczyńska-Jędrycka M., 2010, *Współczesne tendencje w rozwoju form rekreacyjnych i turystycznych*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Parzych K., 2008, *Turystyka młodzieży akademickiej na przykładzie studentów geografii Akademii Pomorskiej w Słupsku*, Dokumentacja Geograficzna, 36, 223–228.
- Pyzik M., Rodziejewicz-Gruhn J., Pilis K., Michalski C., 2007, *Preferencje turystyczne studentów Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie*, ZN WSPiA, Poznań, 3, 99–103.
- Slabbert E., Saayman M., van der Merwe P., 2012, *Travel Behaviour of South African Tourism Students*, *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*, 34(1), 137–151.
- Xu F., Morgan M., Song P., 2009, *Students' Travel Behaviour: a Cross-Cultural Comparison of UK and China*, *International Journal of Tourism Research*, 11(3), 255–268.
- Wiatrowski Z., Mandrzejewska-Smól I., Aftański A. (red.), 2008, *Pedagogika pracy i andragogika z myślą o dorastaniu, dorosłości i starości człowieka w XXI w.*, II, Wyd. WSHE, Włocławek, 221–222.